

HOLOCAUSTUL EVREILOR DIN ROMÂNIA

Prima comemorare a masacrului de la Jilava

Slujba religioasă a fost oficiată de rabinul Rafael Shaffer

Rebeliunea legionară din 22 ianuarie 1941 a produs orori de neimaginat în rândul evreilor din România. Legionarii au comis atunci un adevărat pogrom la București, iar unul dintre cele mai sângeroase episoade ale acestuia a fost masacrul de la Jilava, când un număr de 89 de evrei au fost uciși fără milă de bestii legionare.

Andrei DUMITRU

După 77 de ani de la cumplitele evenimente, duminică 21 ianuarie, victimele acestui masacru au fost comemorate, pentru prima oară (deoarece până de curând nu se cunoștea cu exactitate

Prefectul județului Ilfov, Marius Ghincea, primarul comunei Jilava, Ilie Elefterie Petre și viceprimarul Mariana Dumitrescu

te locul în care se comiseseră aceste crime), de către membrii Federației Comunității Evreiești din România - Cultul Mozaic. La ceremonie au participat, alături de membrii comunității evreiești și prefectul de Ilfov, Marius Cristian Ghincea, primarul comunei Jilava, Ilie Elefterie Petre, viceprimarul Mariana Dumitrescu, precum și membri ai Consiliului local.

Au fost prezenți și reprezentanți ai corpului diplomatic în România, ambasadorul SUA, Hans Klemm și ambasadorul Austriei, Isabel Rauscher. Cu această ocazie, Aurel Vainer, președintele Federației Comunităților Evreiești din România și primarul comunei Jilava, au dezvelit o placă comemorativă pe locul în care urmează să se ridice un monument în memoria victimelor masacrului din 22

Ambasadorul Austriei, Isabel Rauscher (stânga) și ambasadorul SUA, Hans Klemm (centru)

ianuarie 1941, așa cum a anunțat edilul localității.

Asemenea evenimente nu trebuie uitate

Cel care a deschis ceremonia de comemorare a fost Aurel Vainer, președintele Federației Comunităților Evreiești din România (FCER). El a vorbit despre evenimentele petrecute în 21 ianuarie 1941, arătând că po-

me abominabile, când oameni total nevinovați sau poate dacă vreți să le găsim o vină a fost faptul că erau evrei, nimic altceva, pentru că legionarii care au făcut această crimă au dat-o mereu pe ideea că erau elemente comuniste-boșevice. Nu este adevărat. Dacă citim lista celor care au fost uciși aici vom găsi oameni de cele mai diferite profesii nevinovate în politică. (...) Noi, evreii, avem valorile noastre, valori care sunt ale civilizației și ale umanității, în primul rând valoarea memoriei. Noi nu uităm că în istoria noastră au fost multe lucruri de neuitat, încercăm mereu să le aducem în atenția poporului evreu ca și tuturor celor din jurul cărora trăim, să se știe că ceea ce e bine trebuie recunoscut și adus mulțumiri și ceea ce a fost rău trebuie amintit ca să nu se mai petreacă", a afirmat Vainer.

Aurel Vainer, președintele FCER, vorbește despre masacrul de la Jilava

Adrian Cioflâncă, istoricul care a identificat locul masacrului

Prezidiul simpozionului: Florin Müller, primarul Ilie Elefterie Petre, Adrian Cioflâncă, Lya Benjamin, Aurel Vainer, Liviu Beris, Marius Cazan și Viorel Achim

„A fost o crimă în masă”

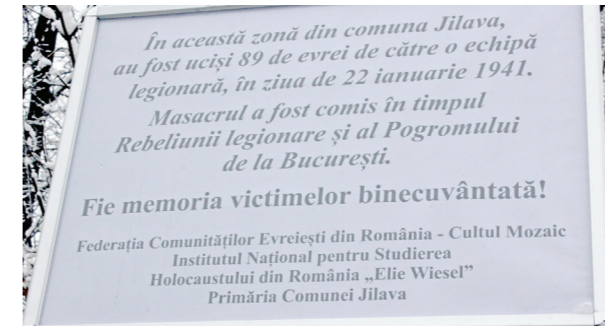
La rândul său, directorul Centrului pentru Studiul Istoriei Evreilor din România, Adrian Cioflâncă, cel care a reușit să identifice zona masacrului de la Jilava, a subliniat că în 1941 a existat un pogrom și că episodul „cel mai tragic” a fost acest masacru.

„A fost o crimă care s-a produs la vederea întregii comunități. (...) A fost o crimă în masă, un masacru. A existat un pogrom în 1941, dar ca parte a acestui pogrom episodul cel mai important și cel mai tragic a fost acest masacru, unde 89 de evrei au fost aduși cu camioanele de o echipă din corpul muncitoresc legionar, s-au deschis mașinile de-a lungul drumului și evreii au fost executați cu gloanțe în spate, în ceață, la marginea drumului, pe o rază de un kilometru”, a declarat Adrian Cioflâncă.

Simpozion dedicat evenimentelor din ianuarie 1941

După comemorarea din pădurea Jilava a evenimentelor din 1941, la Școala gimnazială nr. 1 Jilava a fost organizat simpozionul „Violența antisemită în timpul rebeliunii din 1941: masacrul de la Jilava și pogromul de la București”. La acest eveniment a participat și ambasadorul Rusiei, Valery Kuzmin.

Cu această ocazie, au fost invitați să vorbească despre rebeliunea legionară istorici specialiști în domeniu. Astfel, au susținut comunicări Viorel Achim (Institutul de Istorie Nicolae Iorga), Liviu Beris (Asociația Evreilor din România Victime ale Holocaustului), Lya Benjamin (Centrul pentru Studiul Istoriei Evreilor din România), Marius Cazan (Institutul Național pentru Studiul Holocaustului din România „Elie Wiesel”), Florin Müller (Facul-

Dezvelirea plăcii comemorative

Ambasadorul Federației Ruse, Valery Kuzmin (dreapta)

tatea de Istorie, Universitatea București) și Adrian Cioflâncă, directorul Centrului pentru Studiul Istoriei Evreilor din România. El a povestit, cu această ocazie, cum a reușit să depisteze zona masacrului.

„Pornind de la rapoartele Jandarmeriei am aflat kilometrul de pe șosea la care au fost găsite cadavrele. Astfel, am pus kilometrajul mașinii pe zero și am mers la locul cu pricina. Apoi, am întrecut printre localnici dacă sunt martorii ai acelor eve-

nimente. Astfel am reușit să-mi găsim pe cei în vârstă de 80-90 de ani și am ajuns la Constantin Bădiliți, unul dintre primii localnici care au ajuns la locul faptei și a văzut cadavrele, care a acceptat să ne însoțească acolo. Astfel, cu ajutorul domnului Bădiliți și a altor doi martori locali am putut să stabilim zona în care s-au găsit cadavrele, întinse pe o rază de aproape un kilometru, de o parte și de alta a drumului”, a povestit Adrian Cioflâncă.

O TRAGEDIE ÎN TREI EPISOADE

Reconstituirea evenimentelor de la Jilava, din 22 ianuarie 1941, arată că acestea s-au desfășurat în trei episoade. Iată, pe scurt, cum au decurs faptele, așa cum au fost ele descrise în cadrul simpozionului.

Episodul I

Primul episod al tragediei evreilor din timpul Rebeliunii legionare s-a petrecut la București, pe 20-21 ianuarie 1941, chiar în momentul escaladării confruntării cu forțele loiale lui Ion Antonescu, când cartierelor evreiești au fost luate cu asalt de legionari, iar sute de evrei au fost arestați abuziv, duși în centre improvizate de detenție și torturați.

Cel mai mare grup de evrei arestați - în jur de 200 de persoane - s-a găsit în sediul „Ing. Gh. Clime” al Corpului Muncitoresc Legionar din b-dul Domniței nr. 53 (actualul Hristo Botev).

Episodul II

Dintre evreii reținuți la București, în sediul legionar din b-dul Domniței, au fost aleși în jur de 90. Spre dimineața zilei de 22 ianuarie, evreii au fost urcați în două camioane, de o echipă de 17 legionari, și duși la marginea satului Jilava, peste râul Sabar.

Acolo, între kilometrii 13,1 și 14,1, au fost împușcați în cap. Șapte legionari au participat la aceste execuții.

Episodul III

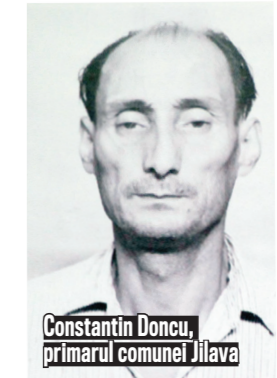
Circa 10 evrei au scăpat de acest prim val de împușcături. Cel puțin doi dintre cei împușcați s-au târât până au primit ajutor și au scăpat cu viață.

Opt evrei au fost prinși din nou și reținuți la primăria Jilava, care era fief legionar. Acolo au fost bătuți și umiliți din nou, iar în seara zilei de 22 ianuarie au fost duși în pădure și împușcați. Rabinul Herș Gutman a scăpat din toate cele trei episoade. Nu și fiii săi, Iosef și Iancu.

FĂPTAȘII DIN EPISODUL III

Istoricii au prezentat, la simpozion, și o listă cu principalii vinovați de masacru. Iată cine au fost călăii a 89 de oameni nevinovați:

- Constantin Doncu, primarul comunei Jilava;
- Marin Mihăiță, primarul comunei Șerban Vodă;
- Elena Doncu, soția lui Constantin Doncu;
- Doncu T. Doncu, cântăreț bisericesc din Mierlari - Jilava;
- Eduard Tomescu, absolvent al școlii de agricultori din Jilava;
- Vasile Mihăescu, preot din Jilava;
- Petre Ivănescu, cantinier în Jilava;
- Vasile Paraschiv, plugar - comuna Copăceni;
- Florea Beiu, plugar - comuna Copăceni;
- Nicolae Caranfir, vulcanizator, comuna Șerban Vodă;
- Gheorghe Dumitru zis Gugu Soare, plugar din

Constantin Doncu, primarul comunei Jilava

Elena Doncu, soția lui Constantin Doncu

- Mihai Vasile Dumitru, funcționar la primăria Jilava;
- Dumitru Iancu Baciu, plugar din comuna Jilava;
- Dumitru Gh. Avram, tâmplar din comuna Jilava;
- Alexandru Postelnicu, sofer mecanic din comuna Șerban Vodă;
- Nicolae Voiculescu, plugar din comuna Regele Ferdinand (1 Decembrie de astăzi);
- Ilie Niță, comerciant din comuna Șerban Vodă;
- Goian Dormident, portar la fabrica Mira din comuna Șerban Vodă;